

NO KA PO MAI.

Uia no ma Hawaii, a Hesha ana la Puna?

Mai 26, Po o Hokū, hana iau la iā'ū keis meo. Aha kōa uhanne ma ka puka o ka pali, o ia o Haleleponi Puka, wa ka aiao manuk. Komo aku i ko'uhane a ma ka hapalae like o ka puka pa o ma ka Halelli, ike aku la i i ka uhanole ho'una ana o ka Halelli, oia ho'i ka Hale Mana Hooko i kēlā wā, a hōe ake-la nā i ka anu'au o na leo, ole mei en i like aku i kahi kanaka hookaki, eis, ole he hale mān i wahi la wā, ike aku i ko'uhane o ka Paka uhanne i ke komo ma'i mai mea Ewa mai o ka puka po o ka pali, i kahi mān i i ka wahi e ka ana, ole mei i ka kokoke loa mān i'u. Iku ahi iu o i kona iho ana aki ilalo i ka kahua o ka Halelli, a i ka wa i manao koko se oia si ika ihilu i ka konaka u'a i lōhe si i ka nūnō o na leo. Iw-o-nu i ike aku i al kahiki kanaka hookaki, a hoopaka se oia Paka i kokaki oleo. "Pili te dala Kalakaua," a hoomeka se la nā konaka e hōro, ole mei en i like i ka Halelli a iki i ko'u puo'au. WAKE!

Eia Hu no Waheweh Nooa'ana:

Hookaki meo, aue nui o kela moe, o ka biolu ana o ka Hale Mana Hooko i kēlā wā.

Oks-mus' ke biolu o ke An-puni a me kona peo nui; o ka lio, ka pen, o ka Mana Hooko, aka, he hookaki po i manu meo, i iole ia, o ke kiu'eu manu-mansidua-uu'i paha. Ahi, he hookaki no hama nui, o ka biolu o ke Aupuni.

"Pili" ke "Dala Kalakaua," wahi a Paka. He oleo, no hiki mai la i ka hopena o no hama e pilau si ai nā hama lawe hōma, kipe, ono, a pelsaku. A o ne poe i lawe wale i ke dala Kalakaua ma ko lekou mānū hama, na pilau ke dala Kalakaua i lafakut. O na hana ekeku a po i hōmehana si ke dala Kalakaua, un pilau i malalo o ka laken hōmehana, un poleole o Paka i olelo ae la i ka pilau o ke dala Kalakaua.

Ka akeokoa ana o na konaka iloko o ka lio, o ka ukali iu o ka poine a me ka nolio pio aki, a na like iu lan ka ma'ake a me ka halapehu. O kena ka hōpeu o ka biolu ana o ka Hale Mana Hooko.

No na inoe Paka i mei Walki. Paka, eia puka ke amo: (1) He okina se ne ke An-puni ma ka paka ne; (2) Ohi pahu inu inu ne ke ole. (3) Henu'au ma'i aki tu e like ke ku a iu'au aki ai, pelsa ne ke aua e amua mai ai,

un pakaia kela a'au keia i au oleo aole ne ke maluia mai. (4) O ka puka o kona weialo hōpe ma'ahope o kona pohinu aua, he leha me ka pu'a.

Walki, he mei' ali'i, he mai'e lepuna'i ke kino a e pukawili'i:

Wakiki, he mea enike na ka hanol i kapaia i keia wā he po. Nolaila, ua aliwata no neiia manoa lu o ka oua hoopai iia i o na hana henu i hauia.

No ka kono ana o Paka i ka lio a halawai me na konaka, he boike ana mai i i ka helepule ana auk iileko o ka hawaini po'io hookaki.

O ke kanaka hookaki i mi li ma, ne kahiki wahi kiekie, ma he le, oka po'o iu o ka manu mo o ka heo'oku ana in. Nolaila, ua leoa ka mana hōgn i Paka. Nolaila, e hōga mai o ka kiekie o kona po'a pau iloko o ka lio pua o ka make.

O Paka. He kanaka oia, malalo o ka hooko kacoha, iau e kaonohua oia no ka hōpa aki, e heo'oku ana in. Nolaila, ua leoa ka mana hōgn i Paka. Nolaila, e hōga mai o ka kiekie o kona po'a pau iloko o ka lio.

Ua hanu kala me i ka lio o Hokū. Eia no Hokū, o Hokū iu oia i ka hōpae.

Eia no mea hiki ke manu'ana o ka ilo i ka wa aupani Hana o ka kiekie o ka nūnō; o ka pohemo o na loko o ka wa i Hō a na lāwale, a me ka halolais o ka wa aynai o ika iloko o ke kai a na lāwale loa.

O kola se la nā manu heopuni'ana a kakou e manado ole i.

KILOKITO DEMERATA.

Hanika kann Monna.
Ata ke hoisihlu iu na ikei o Ata he 28 manu mokoleka o Beritania Nai a me 18 o Rusia. Mai loko a o kela heluna he 13 manu moku topido o Rusia a he S walo o o Beritania Nui. Ke lāwe sui hoi keia, manu mukukuna o ka puukuheli' menul penesi' Felckane, 345; Rukini, 350. O kela ka heluna eni o na puukuheli' o keia manu moku a pau. Ma ka hūna nui hoi a na tona, ya o pakoku lon aki no o Beritania mei 61,887, e kue manu amonu.

Eia he man hui mei kaken o lioa, a mea hōolekakau nō ka lekou man u kulanu ikikau pahine o ka manu o na inoe, "na Keliki o Sua Keoki," o ia paha na poe'olekane, a o kekahi hoi hoi, "na Keiki Hoowau," o ia paha na poe Amerika, a pohes hoi kakau ko he hoomeka wale, se no i mea'iki Aloha Aina o Ianuari 6, o keia la muone o na siasi, a e kapaei aki laken, "na Keiki o ke O'henehu," eiai au aeo'ole kaledolea elua ke keia aua no lana ilio. Makai no.

MOOKUAUHAU ALII.

Na Iwikuamoo e Hawaii Nei mai Kahiko Loa.

KO KE KAMA'ILI VICTORIA KAWEKIU KAULANI LUNALILO KA-LANI-MU-HILAPALAPA

1. Kauanuenue-Mahi k, noho ia Kalanieniheleleiwi w, loa mai o Alapai'au k me Haue k.

2. Haue k noho ia Kalenelio-ukolokani w, loa o Kumukē-hauki w me Hanau w.

3. Kameameka k, noho ia Kamakakihukui w, long o Ke-pookalan i k.

4. Peopoklan k, noho ia Keobohi'wa, loa o Alka'aka k.

5. Aitakana k, noho ia Kameameka w, loa o Keohokalani w.

6. Kapakes k more ia Keobohi'wa, loa o David Kalakaua, Lydia Kamakasha Liliuokalani, Miriam Likelele me W. P. Lelei-hoku II.

7. David o Kalakaua more ia Kaniolani, ahe pua.

8. Lydia Kamakasha Liliuokalani more ia J. O. Dominis (ke kanaka hapa Italia a hapa Amerika), ahe pua.

9. Miriam Likelele more ia A. S. Cleghorn (ke kanaka Se-kotia), loa o Vitoria Kewekiu Kaulani Lunalilo Kalaninihi-lapalapa.

10. Hanauia ka Moi Kalakaua i 1 Novemba 1856, maria i Dekemba 19, 1863, me Kapio'ani, hu moepuna o Kauanuenue, Mai loko hōlo o Kauai; kolou i i Moi i Februaru 12, 1874; hele i ke kau'puni honua oia ka 20 o Ianuari, 1881, a hōea honu i ke one oiai ma ka 29 o Octobre, 1881; ponila i Februaru 12, 1883; i Novemba, 1890, baselu i Honolulu nei maluina o ka mestuwa Amerika "Charles-ton" no Kapakalio, a i ka 20 o Ianuari, 1891, wakse iho la oia maloko o ka Prince Hotel ma Kapakalio, a me ka 29 o ia maluina no hiki mai ke kino kupapau i Honolulu nei, a me ka 15 o Februaru, o ia makahiki iu i hōolehua aki si a waiho, oia ka illua, ahi i ma Neurua.

11. Hanauia ka Moiwahine Liliuokalani i Septemba 2, 1885; marie me ka Kliaina J. C. Kapitan i Septemba 15, 1892; hookuhina i Honolulu Moi i Aperila 10, 1877; hanau i ke kau'puni i Ianuari 29, 1891; hookuhina mai ke noho Moi skua o na kon o ka manuwa Amerika Boston, malato o ke alakai suna a ke Kuhina Amerika J. L. Stevens i ka la 17 o Ianuari, 1893.

12. Hanauia ke Kama'iliwahine Miriam'likolehu i Ianuari 13, 1851; marie me A. S. Cleghorn, loa mai ka lana pua, oia ke Kama'iliwahine Vitoria Kainulani; make i Februaru 2, 1887.

13. Hanauia ke Kelikahi W. Peleleohoku i Ianuari 10, 1856; hookuhina i Honolulu Mai i Februaru 14, 1874, a make i Apriela 10, 1877.

14. Hanauia ke Kama'iliwahine Vitoria Kewekiu Kaulani Lunalilo Kalaninihi-lapalapa i Ianuari 16, 1875; hookuhina i Honolulu no ke Kalaua o Hawaii wait i 1891.

NA KULANA O NA PAPA ALII.

He elua papa o ke kulana o na aii o Hawaii nei i ka wa kahiko. O ka moa, o ia hoi ka papa kiekie loa, he ali'i Niuepū; o ia ke kieki on kokahi kekili'i me kona kaukushine ponoi. O ka papa elua, o ia ke ali'i Pie; o ia ke kieki a kahi kekili'i me kona kaukushine pūliko. O ka papa 'elou, he ali'i Naha; o ia ke kieki a kahi kekili'i a Moi paha me kona kaukushine ponoi. O ka papa elua, he ali'i Wōki; o ia ke kieki na ia sili kieki me kahi sili kieki i pili mammo. O ka papa elima, he lo-ali'i; o ia sili e o a pan malalo mai o kela mau papa te la. He manu kapu pākahi ko lakou, e like me keia. Kāpūmoe, kapu weli, kapu hoano, a me kapo-wohi.

[Aole i pau.]

Robert Napunako Boyd
(Grau)

He Ana'au a ke kau'puni i iho ma ka hōpae i ka 1891, hōli ana paka i ka Duke o ke Amerika, a paka sila.

Keia Hanauia. Maka, iu o ka Hale Latu, ahu'eho a o ka haleina Pārā, Alana Boeth.

Sept 13-92

C. B. DWIGHT

[KAL KUAKA]

Mei Hanauia Pohaku Kekaha Aina, za Na Kepapena a me na Kia Hoomea Hōla B33.

[E] Iu Hanauia me ka hōpae i ka hōpae i ka Kau'puni, Honolulu nei. Telephone Hōla B33. 17-182

E. M. NAKUINA.

KOMESIMA O NA ALA LILIU A ME NA PONO WAL.

Notori Leleohoku, ke Agena Hawaii Pārā, a me ka hōpae i ka 1891, zed.

Kekaha Hanauia Helm 305, Alana Kadepa.

dk-1m

J. K. KAHOOKANO.

LOO O ka Kau'puni ka Kau'puni Hanauia Hanauia. ahe Kau'puni Hanauia. Mele 8, '94 ink.

F. J. TESTA, (Hōkō).

MEA ORI A KOI AIE
Mea Huli Mōolele Aina a Wa-wai
wal e pahu.

Mea Unahi a Māhele O'lelo Pa-wai a Erelani pahu.

Mea Hana Palipali Kau'puni e na Aina a pahu.

Mea Kuai Mikini Hanuhuhu Tole.

Mea Olimalima a Hōoile Aina

Moa Kusi Waiwai no ka Uva Komplima Hanauia.

Ua makau manu eia e lawe-lawe i na hana a pan e hawaini mai aia. He kuke ka rolo.

[E] Iu Hanauia ke Kelikahi W. Peleleohoku i Ianuari 10, 1856; hookuhina i Honolulu Mai i Februaru 14, 1874, a ke kau'puni Keone.

sp. 3-ink